

**Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Eduskunta**

Asia: HE 9/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulon lykkäämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi vammaispalvelulakia, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta annettua lakia, sosiaalihuoltolain muuttamisesta annettua lakia, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta annettua lakia, mielenterveyslain 19 ja 22 §:n muuttamisesta annettua lakia ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 18 §:n 1 momentin 4 kohdan kumoamisesta annettua lakia. Muutos mahdollistaisi vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentamisen hallitusohjelmassa edellytetyllä tavalla ennen lakien voimaantuloa erikseen annettavalla esityksellä siten, että vammaispalvelulaki säilyisi vammaisille henkilöille tarkoitettuna erityislakina. Tämä turvaisi yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut vammaisille henkilöille ja varmistaisi hyvinvointialueiden rahoitusperiaatteen toteutumisen. Esityksen mukaan kaikki lait siirrettäisiin tulemaan voimaan 1.10.2023 asemasta 1.1.2025.

Suomen Reumaliiton lausunto

Suomen Reumaliitto kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa saamastaan lausuntopyynnöstä ja kutsusta kuulemiseen.

Vammaispalvelulain voimaantuloajankohdan siirtämisen tavoitteena on varata aikaa uuden vammaispalvelulain soveltamisalaa koskevien säännösmuutosten valmistelulle sekä vaikutusten arvioinnille yhteistyössä tarvittavien asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa. Erityisen tärkeää on arvioida huolellisesti esitettävien muutosten perus- ja ihmisoikeusvaikutukset. Näillä perustein Reumaliitto pitää tarkoituksenmukaisena, että hallituksen uudistettava vammaispalvelulaki tulee voimaan vasta 1.1.2025.

Voimaantulon siirtämisellä pyritään varmistamaan riittävä aika lakiin tehtävien muutosten valmistelulle, jonka tarkoituksena on turvata vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen. Lain voimaantulon siirtäminen antaisi hyvinvointialueille enemmän kaivattua valmistautumisaikaa palveluiden, henkilöstön ja rahoituksen järjestämiseen, tietojärjestelmämuutosten tekemiseen ja tilastointiin.

Vammaispalvelulaki tulee säilyttää vammaisille henkilöille tarkoitettuna erityislakina

Uuden vammaispalvelulain (675/2023) soveltamisala on laaja eikä laki ole riittävän tarkkarajainen ja selkeä vammaisten ihmisten eikä lakia soveltavien hyvinvointialueiden näkökulmasta.

Vammaispalveluissa myöntämisperusteet tulee olla yhdenvertaiset ja selkeät kaikkien vammaryhmien kohdalla, siksi vammaryhmien välistä keskinäistä yhdenvertaisuutta heikentävät kirjaukset vaativat korjausta.

Lain korjaaminen soveltamisalaa tarkentamalla ja termejä täsmentämällä parantaisi mahdollisuuksia soveltaa lakia yhdenvertaisesti eri hyvinvointialueilla ja edistäisi palvelujärjestelmän kestävyyttä.

Lain vaikutusarviointi tulee tehdä huolellisesti

Reumaliitto pitää tarpeellisena, että soveltamisalan tarkentamista koskevan hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä arvioidaan soveltamisalamuutosten sekä lain voimaantulon vaikutukset kokonaisuutena.

Etenkin vammaisten ihmisten asemaan ja taloudelliseen tilanteeseen sekä YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimuksen ja perustuslain vammaisille ihmisille antamiin oikeuksiin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida erityisen huolellisesti.

Reumaliitto esitti uuden vammaislainvoimaan tulon yhteydessä muiden vammaisjärjestöjen kanssa huolen, että nykyistä vammaislakia kustannusvaikutuksia on kasvatettu tavalla, johon hyvinvointialueiden rahoitus ei riitä. On ensiarvoista turvata heille päivittäisen avun saatavuus, jotka sitä välttämättä tarvitsevat.

Lakimuutoksilla on turvattava vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen ja palveluiden saatavuus sekä hyvinvointialueiden mahdollisuus rahoittaa uudistus. Myös henkilöstöresursseista tulee huolehtia, jotta palvelut voidaan toteuttaa.

Reumaliitto painottaa, että vammaispalvelulain muutokset tulee valmistella huolellisesti eri vammaisjärjestöjä kuunnellen ja osallistaen.

11.9.2023

Anu Uhtio

toiminnanjohtaja

puh. 044 709 81 38

anu.uhtio@reumaliitto.fi

Maria Mattila

sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntija

puh. 044 7680 448

maria.mattila@reumaliitto.fi

Reumaliitto on vuonna 1947 perustettu kansanterveys-, liikunta-, potilas- ja vammaisjärjestö. Reumaliitto edustaa reumaa ja muita tuki- ja liikuntaelinsairauksia sairastavia Suomessa. Liittoomme kuuluu noin 30 000 jäsentä yhteensä 134 jäsenyhdistyksestä ympäri Suomea.